

شنبه ۲۹ مهر ۱۴۰۲ ● شماره ۱۰۴

Iran economy newspaper

اختیارات جدید بانک مرکزی برای برخورد با بانک‌های ناتراز

خبریک

طرح قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با همکاری مجلس و دولت تدوین و نهایی و موارد اختلافی با اصرار مجلس بر آنها به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد، بررسی موارد اختلافی در نهایت در ۱۹ مهر ۱۴۰۱ به اتمام رسید و درواقع طرح بانک مرکزی به «قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» تبدیل شد.

به گزارش فارس، یکی از مشکلات ساختاری و نهادی اقتصاد ایران، ضعف قوانین در حوزه بانک مرکزی بود، بانک مرکزی اختیارات کافی برای سیاست‌گذاری پولی و همچنین نظارت و برخورد با تخلفات را نداشت، همین مسأله سبب می‌شد بانک مرکزی نتواند سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی خود را به‌درستی پیاده‌سازی کند.

طرح قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با همکاری مجلس و دولت سیزدهم تدوین و نهایی شد و در نهایت موارد اختلافی با اصرار مجلس بر آنها به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد. بررسی موارد اختلافی در نهایت در ۱۹ مهرماه ۱۴۰۱ به اتمام رسید و درواقع طرح بانک مرکزی به قانون تبدیل شد.

با تصویب این قانون، گزاره نادرست اما پرتکرار از سوی برخی سیاسیون که می‌گفتند «ساختار سیاسی کشور مانع از تصمیم‌گیری است و در این ساختار تصمیمات به‌ین‌بست می‌رسد»، نقض شد. تصویب این قانون نشان داد اگر لایحه یا طرحی به صورت کارشناسی تدوین شود و موافقت نسبی در بین بدنه کارشناسی و اجرایی به وجود بیاید، از فیلتر نظام تصمیم‌گیری هم عبور خواهد کرد.

با تصویب قانون بانک مرکزی اصلاحات وسیعی در حوزه قوانین پولی و بانکی رخ داد به‌گونه‌ای که بانک مرکزی در حوزه سیاست‌گذاری پولی از استقلال بالاتر و در حوزه نظارت از اقتدار بسیار بیشتری برخوردار شده‌است.

قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ۶۷ ماده دارد و این مواد جایگزین مواد یک تا ۱۷، بخشی از بندهای مواد یک تا ۱۷، بندهای و ج ماده ۱۸، مواد ۱۹ تا ۲۶، ۴۲ تا ۴۴ قانون پولی و بانکی می‌شود.

ساختار قانون متناسب با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران طراحی شده اما در فرایند تدوین قانون، قوانین بانک‌های مرکزی ۱۵ کشور مورد بررسی قرار گرفته است و سعی شده از تجربیات جهانی هم استفاده شود، کشورهایی مانند چین، آمریکا، استرالیا، ارمنستان، جمهوری

آذربایجان، عراق، ترکیه، ژاپن، نیوزلند، شیلی، نروژ بوده‌است. نگارش قانون جدید، برخلاف قانونی پولی و بانکی که در بسیاری موارد کلی بود، به صورت موسع و با جزئیات

بوده است به‌گونه‌ای که عمده اختیارات و وظایف بانک مرکزی در درون متن قانون به تفصیل درج شده است. در قانون پولی و بانکی، ۱۰ وظیفه برای بانک مرکزی تعریف شده بود اما در قانون جدید ۲۴ وظیفه برای بانک مرکزی تعیین شده است.

قانون جدید، در کنار بازطراحی ساختار تصمیم‌گیری بانک مرکزی اختیارات و وظایف گسترده‌ای برای بانک مرکزی تعریف کرده است. دولت و مجلس در تدوین این طرح به‌دنبال چندهدف بود.

تغییر رابطه دولت و بانک مرکزی

اهداف کلان قانون جدید بانک مرکزی، مهار پایدار تورم، افزایش سلامت نظام بانکی، پیاده‌سازی بانکداری بدون ربا و افزایش رشد اقتصادی بوده که برای این منظور اصلاح رابطه بانک مرکزی با دولت و اصلاح رابطه بانک مرکزی با بانک‌ها و اصلاح رابطه بانک‌ها با حاکمیت مورد توجه قرار گرفت.

اصلاح ساختار مهم‌ترین نهاد تصمیم‌گیری بانک مرکزی

در همین راستا، یک از اصلاحات، تغییر در ساختار مهم‌ترین نهاد تصمیم‌گیری بانک مرکزی بود، شورای پول و اعتبار به هیأت عالی تغییر نام داده است اما این تغییر صرفاً در نام نیست بلکه ترکیب، وظایف و اختیارات این نهاد هم تغییرات گسترده‌ای خواهد داشت.

از لحاظ ترکیب، برخلاف قانون پولی و بانکی و قوانین برنامه‌های توسعه، وزرای دولت به استثنای وزیر اقتصاد سهمی در ترکیب این نهاد ندارند و رؤسای اتاق‌های بازرگانی و تعاون هم از ترکیب حذف شده‌اند. علاوه بر این، چهار عضو غیراجرایی که کارشناس هستند، به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و حکم رئیس جمهور منصوب و عزل می‌شوند؛ این چهار عضو غیراجرایی به صورت تمام‌وقت در بانک مرکزی هستند و شغلی غیراز تدریس در دانشگاه نمی‌توانند داشته باشند. دادستان کل کشور هم با تصمیم مجمع تشخیص مصلحت نظام به ترکیب هیأت عالی اضافه شد.

توجه به مدیریت تعارض منافع

برای نخستین بار در قوانین کشور، به تعارض منافع در این قانون توجه شده است به‌طوری‌که همه اعضای هیأت عالی باید فرم تعارض منافع را پر کنند و همه اموال و دارایی‌های خود و سپرده‌های بانکی برای بانک مرکزی افشا کنند. علاوه براین، قوانین خوبی برای مدیریت تعارض منافع در این قانون دیده شده‌است.

ممنوعیت پرداخت تسهیلات به دولت و

شرکت‌های دولتی توسط بانک مرکزی

براساس این قانون، بانک مرکزی برای وام به دولت و شرکت‌های دولتی منع شده است. در صورتی که در قانون پولی و بانکی

در مواد ۱۱ و ۱۲ این قانون، بانک مرکزی می‌توانست به دولت و شرکت‌های دولتی تسهیلات بدهد.

کاهش تنخواه بودجه از ۳ درصد به یک درصد

همچنین پرداخت تنخواه بودجه به دولت، مقرر شده در سال نخست اجرای قانون تنخواه ۳ درصد باشد و به‌تدریج سالانه ۰٫۵ درصد از تنخواه کاهش یابد تا سقف تنخواه بودجه به یک درصد کل بودجه عمومی سالانه کاهش یابد.

اصلاح رابطه ارزی دولت و بانک مرکزی

در حوزه رابطه ارزی بانک مرکزی و دولت، تا پیش از این، دولت می‌توانست درآمد ارزی بلوکه شده خود را به بانک مرکزی بفرودش و معادل ریالی آن را بگیرد اما براساس قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی در صورتی مجاز به پرداخت معادل ریالی ارز خریداری شده است که ارز به حساب بانک مرکزی منتقل شود. بانک مرکزی قبل از واریز ارز به حساب خود، نمی‌تواند معادل ریالی آن را به دولت بدهد.

اختیارات بی نظیر برای کنترل اضافه برداشت و برخورد با بانک‌های ناتراز در حوزه رابطه بانک مرکزی و بانک‌ها، در این قانون چتر نظارتی بانک مرکزی بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و همچنین قدرت برخورد با بانک‌های متخلف به میزان قابل توجهی افزایش یافت است.

ماده ۴۵ به‌گونه‌ای تدوین شده که امکان اضافه برداشت برای بانک‌ها و مؤسسات اعتباری محدود شود. به‌طوری‌که اگر میزان اضافه برداشت یک بانک از منابع بانک مرکزی فقط ۴ روز متوالی از سقف هفتگی فراتر رود، معاون نظارت بانک مرکزی موظف به ارائه گزارش به رئیس و هیأت عالی بانک مرکزی است.

هیات عالی پس از استماع گزارش معاون نظارت، یا باید با پرداخت تسهیلات اضطراری (با سررسید ۳۰ روز) به مؤسسه اعتباری موافقت کند یا باید رئیس کل را مکلف کند برای مؤسسه اعتباری هیأت سرپرستی موقت تعیین کند.

این به معنای آن است که اگر یک بانک بیش از ۴ روز بیش از حدود تعیین شده اضافه برداشت کند، هیأت عالی می‌تواند مدیرعامل بانک اعزل کند. پرداخت تسهیلات اضطراری ۳۰ روزه منوط به ارائه برنامه اصلاحی از سوی بانک/ مؤسسه اعتباری و تأیید هیأت عالی است؛ موافقت با پرداخت این تسهیلات ۳۰ روزه، منوط به موافقت دو سوم اعضای هیأت عالی است، تمدید این تسهیلات فقط دو بار امکان‌پذیر است و برای تأیید آن نیاز به سه چهارم آرای مثبت اعضای هیأت عالی است. علاوه بر این، معاون نظارت بانک مرکزی، رئیس کل و هیأت عالی بانک مرکزی اختیارات گسترده‌ای برای عزل هیأت مدیره بانک، تعیین هیأت سرپرستی، تصمیم‌گیری برای اجرای

رویداد

یادداشت

شناسه یکتای کسب‌وکار، کلید رشد و توسعه اقتصادی کشور

جواد حسین‌زاده

معاون بهبود فضای کسب‌وکار مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی

در دنیای امروز یکی از ابزارهای حیاتی در مسیر پرشتاب تکنولوژی و توسعه شناسه‌های یکتا هستند. «شناسه یکتای کسب‌وکار» یا به اختصار -BIN Business Identifica-tion Number)) ابزاری برای رصد، بهبود و توسعه فضای کسب‌وکار هر کشور است. در این یادداشت قصد داریم به طور خلاصه به بررسی معنا و مزایای شناسه یکتای کسب‌وکار به همراه مثال‌های جهانی مربوطه، به بهره‌برداری از آن پرداخته و نیز اقداماتی را که برای پیاده‌سازی موفق این نظام کدگذاری جدید در کشور لازم است، مورد بررسی قرار دهیم.

شناسه یکتای کسب‌وکار یک عدد یا کد منحصربه‌فرد است که به هر شرکت یا کسب‌وکاری اختصاص می‌یابد؛ همان‌گونه که هر فرد حقیقی در ایران با «شماره ملی» و هر مکان با «کدپستی» شناسایی می‌شود. این کد به‌عنوان یک شناسه رسمی و قابل تأیید استفاده می‌شود تا شرکت‌ها و دولت‌ها بتوانند کسب‌وکارها را شناسایی و مدیریت کنند. شناسه یکتای کسب‌وکار معمولاً شامل اطلاعاتی مانند نام کسب‌وکار، نوع فعالیت، شماره‌مالیاتی، واحد ثبتی و… است.

از مزایای شناسه یکتای کسب‌وکار می‌توان به افزایش شفافیت، ایجاد دسترسی به خدمات و بهبود شرایط جذب سرمایه‌گذاری اشاره کرد. در خصوص افزایش شفافیت، این شناسه به دولت و سازمان‌های مرتبط امکان مدیریت و نظارت دقیق‌تری بر کسب‌وکارها می‌دهد. از طرفی با اطلاعات به‌روز و دقیق در دسترس بانک‌ها و دیگر نهادها، دسترسی به خدمات بانکی و مالی بهبود می‌یابد. همچنین به شرکت‌ها اجازه می‌دهد به راحتی از خدمات دولتی، بانکی و مالی استفاده کنند. این شناسه باعث ساده‌تر شدن فرایندها و کاهش هزینه‌ها می‌شود و در نهایت وجود این شناسه به سرمایه‌گذاران اطمینان می‌دهد که با شرکت‌های شناسنامه‌دار و قانونی مواجه هستند. کشورهای زیادی در راستای بهبود فضای کسب‌وکار این سیستم را طراحی و پیاده‌سازی کرده‌اند. این شناسه در کشور «سوئد» به‌عنوان یک کد یکتا در کسب‌وکارها به کار می‌رود و به دولت و نهادهای مرتبط کمک می‌کند به بهترین شکل ممکن کسب‌وکارها را در مسیر دستیابی به توسعه اقتصادی مطلوب مدیریت کنند. در کشور استرالیا نیز این کد به شرکت‌ها اجازه می‌دهد مالیات‌شان را اعلام کنند و معاملات مالی خود را انجام دهند. به این ترتیب سرمایه‌گذاران اعتماد بیشتری به کسب‌وکارها در استرالیا دارند و این کشور توانسته است سرمایه‌گذاری‌های بزرگی را جذب کند. برای پیاده‌ساری شناسه یکتای کسب‌وکار در کشور اقدامات متنوعی از جمله توسعه زیرساخت‌ها، تعیین استانداردها، آموزش و آگاهی‌رسانی، حفاظت از محرمانگی اطلاعات شخصی و همکاری بخش‌های مختلف لازم است.

ایجاد سیستم شناسه یکتای کسب‌وکار علاوه بر نیاز به توسعه زیرساخت فنی و فناوری مانند سیستم‌های مختلف پایگاه داده‌ها و نرم‌افزارهای مرتبط با مدیریت، مستلزم تعیین و استفاده از استانداردهای مشخصی برای تخصیص و مدیریت این شناسه‌هاست. این استانداردها باید شامل فرایندهای ثبت، به‌روزرسانی و اطلاعاتی دقیق در سایر فرایندهای مربوطه باشند. بر این اساس بحث آموزش و آگاهی‌رسانی به منظور توجیه و آموزش کسب‌وکارها و افراد مرتبط برای استفاده صحیح از شناسه یکتای کسب‌وکار بسیار مهم است. از سوی دیگر اطلاعات مرتبط با شناسه یکتای کسب‌وکار بسیار حساس هستند و باید به دقت محافظت شوند. این موضوع شامل امنیت داده‌ها و پروتکل‌های حفاظتی مختلف می‌شود، بنابراین اطلاع‌رسانی و ارائه آموزش‌های هدفمند به کسب‌وکارها و فعالان ذیربط برای حفاظت از اطلاعات شخصی می‌تواند در پذیرش و توسعه این سیستم کمک کند. خوشبختانه مقدمات و مطالعات لازم برای تعریف و اجرای «شناسه یکتای کسب‌وکارهای ایران» مدتی است که از سوی دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط انجام شده است و این مهم در آستانه اجرا قرار دارد. پروژه ملی بزرگ و ارزشمندی که در صورت محقق شدن، می‌تواند به تسهیل تجارت و رونق کسب‌وکارها کمک کند، منجر به کاهش فساد اقتصادی و تقویت اعتماد عمومی شده و راهی برای تحقق اهداف اقتصادی و رشد پایدار و توسعه کشور باز کند. بدیهی است که پیاده‌سازی موفق این سیستم نیازمند همکاری بین بخش‌های مختلف دولت، بنگاه‌های اقتصادی و فرهنگ‌سازی گسترده در سطح عموم جامعه است که امیدواریم با همت و همراهی مردم و مسئولین به زودی شاهد دستاوردهای این حرکت بزرگ در اقتصاد و زندگی شهروندان کشور باشیم.

اخبار

دلالتان صنعت لاستیک در خط پایان

با تصمیمات کلانی که در دولت سیزدهم در حوزه صنعت لاستیک اتخاذ شده، هیچ انگیزه‌ای برای دلالتان و سودجویان در این صنعت نخواهد ماند.

علیرضا شاه‌میرزایی معاون تجارت و خدمات وزیر صنعت، معدن و تجارت گفت: وقتی تنظیم بازار اتفاق می‌افتد، انگیزه احتکار و سوداگری نیز رفع می‌شود. بر این اساس، در دولت سیزدهم تصمیمات کلانی در حوزه لاستیک گرفته شده که نیازهای ارزی و همچنین واردات را رفع می‌کند. معاون وزیر صمت افزود: در بخش قیمت‌گذاری لاستیک یک بسته تصمیماتی اتخاذ شده که تا چند ماه آینده به طور کلی هیچ انگیزه‌ای برای دلالتان و سودجویان نخواهد بود. شاه‌میرزایی ادامه داد: همکاران ما در یکی از استان‌ها با استفاده از سامانه‌هایی که مربوط به بخش خصوصی است، توانستند ۵۰ درصد توزیع لاستیک را مدیریت کنند. وی بیان کرد: توزیع لاستیک در این طرح آن چیزی که لاستیک دولتی با قیمت مصوب گفته می‌شود، بسیار قیمت پایین‌تری به نسبت کف بازار دارد. معاون وزیر صمت اظهار داشت: مبالغ لاستیک‌ها مصوب و در سایت سازمان حمایت مشخص است و قیمت‌ها با قیمت کف بازار متفاوت است. مردم می‌توانند فاصله قیمتی را در هر سایز لاستیک با قیمت بازار مشاهده کنند.

توسعه همکاری اتاق‌های بازرگانی تهران و مسکو

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان تهران و اتاق بازرگانی مسکو تفاهنامه همکاری برای توسعه همکاری‌های دو جانبه امضا کردند.

مهدی صادقی نیارکی معاون اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و بازرگانی استان تهران گفت: این تفاهنامه در راستای توسعه همکاری‌ها در زمینه تبادل اطلاعات، پذیرش هیأت‌ها، معرفی ظرفیت‌ها و برگزاری همایش‌ها و نمایشگاه‌های مشترک، همکاری خود را تقویت خواهند کرد. به گفته وی، طرفین بنا بر این تفاهنامه همکاری نسبت به معرفی طرح‌های سرمایه‌گذاری به طرف مقابل اقدام خواهند کرد.